

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే

॥ అర్జునవిషాదయోగో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ అర్జునవిషాదయోగో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః |

మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ || 1.1 ||

సంజయ ఉవాచ

దృష్ట్వా తు పాండవానీకం వ్యూఢం దుర్యోధనస్తదా |

ఆచార్యముపసంగమ్య రాజా వచనమబ్రవీత్ || 1.2 ||

పశ్యైతాం పాండుపుత్రాణామాచార్య మహతీం చమూం |

వ్యూఢాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా || 1.3 ||

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమార్జునసమా యుధి |

యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః || 1.4 ||

ధృష్టకేతుశ్చేకితానః కాశిరాజశ్చ వీర్యవాన్ |

పురుజిత్ కుంతిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవః || 1.5 ||

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్ |

సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వ ఏవ మహారథాః || 1.6 ||

అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ |

నాయకా మమ సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ బ్రవీమి తే || 1.7 ||

భవాన్ భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయః |

అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తిస్తథైవ చ || 1.8 ||

అన్యే చ బహవః శూరా మదర్థే త్యక్తజీవితాః |
నానాశస్త్రప్రహరణాః సర్వే యుద్ధవిశారదాః || 1.9 ||

అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితం |
పర్యాప్తం త్విదమేతేషాం బలం భీమాభిరక్షితం || 1.10 ||

అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగమవస్థితాః |
భీష్మమేవాభిరక్షంతు భవంతః సర్వ ఏవ హి || 1.11 ||

తస్య సంజనయన్ హర్షం కురువృద్ధః పితామహాః |
సింహనాదం వినద్యోచ్చైః శంఖం దధౌ ప్రతాపవాన్ || 1.12 ||

తతః శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః |
సహసైవాభ్యహన్యంత స శబ్దస్తుములోఽభవత్ || 1.13 ||

తతః శ్వేత్తైర్హయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితౌ |
మాధవః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మతుః || 1.14 ||

పాంచజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః |
పౌండ్రం దధౌ మహాశంఖం భీమకర్మా వృకోదరః || 1.15 ||

అనంతవిజయం రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః |
నకులః సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ || 1.16 ||

కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండీ చ మహారథః |
ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః || 1.17 ||

ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే |
సౌభద్రశ్చ మహాబాహుః శంఖాన్ దధ్ముః పృథక్ పృథక్ || 1.18 ||

స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వృదారయత్ |
నభశ్చ పృథివీం చైవ తుములోఽభ్యనునాదయన్ || 1.19 ||

అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః |
ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః || 1.20 ||

హృషీకేశం తదా వాక్యమిదమాహ మహీపతే |

అర్జున ఉవాచ
సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత || 1.21 ||

యావదేతాన్నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామానవస్థితాన్ |
కైర్మయా సహ యోద్ధవ్యమస్మిన్ రణసముద్యమే || 1.22 ||

యోత్యమానానవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః |
ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుధ్దేర్యుధ్దే ప్రియచికిర్షవః || 1.23 ||

సంజయ ఉవాచ
ఏవముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత |
సేనయోరుభయోర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమం || 1.24 ||

భీష్మద్రోణప్రముఖతః సర్వేషాం చ మహీక్షితాం |
ఉవాచ పార్థ పశ్యేతాన్ సమవేతాన్ కురూనితి || 1.25 ||

తత్రాపశ్యత్ స్థితాన్ పార్థః పితృనథ పితామహాన్ |
ఆచార్యాన్ మాతులాన్ భ్రాతృన్ పుత్రాన్ పౌత్రాన్ సఖీంస్తథా || 1.26 ||

శ్వశురాన్సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి |
తాన్ సమీక్ష్య స కౌంతేయః సర్వాన్బంధూనవస్థితాన్ || 1.27 ||

కృపయాపరయాఽఽవిష్టో విషీదన్నిదమబ్రవీత్ |

అర్జున ఉవాచ
దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సం సముపస్థితం || 1.28 ||

సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి |
వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే || 1.29 ||

గాండీవం సంసతే హస్తాత్ త్వక్ష్ణైవ పరిదహ్యతే |
న చ శక్నోమ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః || 1.30 ||

నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ |
న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే || 1.31 ||

న కాంక్షే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ |
కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్జీవితేన వా || 1.32 ||

యేషామర్థే కాంక్షితం నో రాజ్యం భోగాః సుఖాని చ |
త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాంస్త్యక్త్వా ధనాని చ || 1.33 ||

ఆచార్యాః పితరః పుత్రాః తథైవ చ పితామహాః |
మాతులాః శ్వశురాః పౌత్రాః శ్యాలాః సంబంధినస్తథా || 1.34 ||

ఏతాన్న హంతుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన |
అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే || 1.35 ||

నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్ నః కా ప్రీతిః స్యాజ్జనార్దన |
పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హత్వైతానాతతాయినః || 1.36 ||

తస్మాన్నార్హా వయం హంతుం ధార్తరాష్ట్రాన్స్వబాంధవాన్ |
స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినః స్యామ మాధవ || 1.37 ||

యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోపహతచేతసః |
కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహే చ పాతకం || 1.38 ||

కథం న జ్ఞేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నివర్తితుం ।
కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భిర్జనార్దన ॥ 1.39 ॥

కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాః సనాతనాః ।
ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్నమధర్మోఽభిభవత్యుత ॥ 1.40 ॥

అధర్మాభిభవాత్ కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రీయః ।
స్త్రీషు దుష్టాసు వార్షణ్యే జాయతే వర్ణసంకరః ॥ 1.41 ॥

సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ ।
పతంతి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిండోదకక్రియాః ॥ 1.42 ॥

దోషైరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకారకైః ।
ఉత్సాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః ॥ 1.43 ॥

ఉత్సన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన ।
నరకే నియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ ॥ 1.44 ॥

అహో బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయం ।
యద్రాజ్యసుఖలోభేన హంతుం స్వజనముద్యతాః ॥ 1.45 ॥

యది మామప్రతీకారమశస్త్రం శస్త్రపాణయః ।
ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యుః తన్నే క్షేమతరం భవేత్ ॥ 1.46 ॥

సంజయ ఉవాచ
ఏవముక్త్వాఽర్జునః సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్ ।
విస్రుజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః ॥ 1.47 ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే అర్జునవిషాదయోగో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥